

El nom dels masos de Riudellots de la Selva

Climent Cornellà Carreras

DOI: 10.2436/15.8040.01.277

Resum

Mitjançant la comunicació, ens plantegem donar a conèixer els noms dels masos actuals de la població gironina de Riudellots de la Selva recollits oralment i recollits per escrit arran del nostre treball de recerca de 2n de batxillerat. A partir d'aquí, anotem els noms dels masos que hem pogut documentar per escrit a partir de documents dels segles XIII i XIV treballats pel doctor Elvis Mallorquí.

Així mateix, mostrem els noms de mas que han perviscut des de l'edat mitjana i intentem d'anotar-ne l'origen. Arribem a la conclusió que molts tenen origen antroponímic, bàsicament, tot i que no exclusivament, en llinatges. Es torna a demostrar la teoria anotada tantes vegades pels especialistes en onomàstica que noms de lloc i noms de persona estan molt relacionats.

A banda del recull i estudi de l'origen del topònim, també hi hem inclòs, en el cas de noms actuals, la transcripció fonètica, per poder observar les peculiaritats d'algunes pronúncies, malgrat que el dialecte és el central i no difereix massa de les formes que es consideren estàndard d'aquesta variació geogràfica

Introducció

L'**objectiu** de l'estudi es refereix a la possibilitat de recopilar els noms actuals dels masos que encara existeixen a Riudellots per, posteriorment contrastar-los amb els medievals que apareixien en dos capbreus dels segles XIII i XIV que havia treballat el Elvis Mallorquí, resident a la vila. Una vegada fet aquest contrast, també ens hem proposat de cercar l'origen d'aquests topònims, és a dir la seva procedència etimològica, sempre que ens ha estat possible.

Ens vam plantejar unes **hipòtesis de treball**. Concretament, consideràvem que el més probable era que una bona part dels noms actuals dels masos de Riudellots estiguessin relacionats amb l'antroponímia de la zona, o sigui noms de persona (sobretot llinatges); és a dir, que toponímia (noms de lloc) i antroponímia (noms de persona) estan estretament relacionats. Una segona hipòtesi es referia a la possibilitat que els noms de mas siguin força conservadors en el temps; que és probable que en l'actualitat existeixin tot un seguit de topònims que siguin d'origen medieval i que molts dels que hagin canviat sigui per canvi de propietaris o masovers. Finalment, també crec que amb l'estudi dels noms de mas podem localitzar tot un seguit de particularitats lingüístiques habituals a la llengua parlada col·loquial.

La **metodologia** seguida per a la realització de l'estudi s'ha adequat a la metodologia habitual en treballs de recerca de caràcter toponímic. Primerament hem cercat els masos anotats al Catàleg de masies de Riudellots de la Selva i hem completat la llista amb la informació obtinguda mitjançant entrevistes orals a gent del poble. Amb la llista feta, vam anar a visitar un per un aquests masos per contrastar informació amb els seus habitants i/o propietaris. Tot seguit, els vam situar geogràficament en el municipi segons la zona en què es troben. Amb tot plegat, si no hem conegut l'origen del nom hem fet hipòtesis que hem contrastat amb obres lexicogràfiques de caràcter etimològic (Alcover, Coromines i Moreu-Rey, sobretot).

Tot plegat s'ha ajudat d'obres monogràfiques sobre Riudellots de la Selva o estudis que ens puguin ser útils com els d'Elvis Mallorquí referits als masos de Riudellots recollits en dos capbreus dels segles XIII i XIV, cosa que ens ha permès de constatar fins a quin punt hi ha coincidència de noms. Així mateix, hem consultat documents dels arxius parroquial i

municipal de Riudellots, amb la finalitat de poder esbrinar fins a quin punt els llinatges o cognoms actuals i pretèrits apareixen en els noms dels masos. Per tant, hem combinat el treball de camp a partir de la informació oral amb el treball d'arxiu i consulta bibliogràfica. En referència als noms dels masos, seguint les recomanacions de l'Institut d'Estudis Catalans, els hem normativitzat quan són pròpiament un nom de lloc encara que quan sigui un cognom o llinatge respectem la forma tradicional. Així mateix, en els casos de masos encara existents o recordats pels informants orals hi hem anotat la transcripció fonètica seguint els símbols de l'alfabet fonètic internacional.

Masos recollits (149)

Masos actuals

Hi ha un total de 87 noms de masos actuals, 22 dels quals documentem des de l'edat mitjana.

- Agnès, mas [ˈmazəˈnəs]. Origen antroponímic i pronunciat amb síncope.
- Aimeric, ca n' [ˈkanəjməˈrik]. Provenent del llinatge, antigament s'havia anomenat mas Guerau de Benaula; també se l'anomena mas Ciurana.
- Arbres, ca l' [ˈkaˈlaβrəs]. Nom provenent del llinatge que es pronuncia sincopat. També és coneix com a can Mallorquí.
- Arbocer, mas [ˈmazərβuˈse]. Fitotopònim relacionat amb l'arboç.
- Barretó, can [ˈkamˈbərəˈto]. Origen antroponímic provenent d'un malnom individual
- Batlle, can [ˈkamˈbaλλə]. Nom pronunciat geminat provenent del llinatge. També se l'anomena can Ros.
- Bellaguarda, mas [ˈmazˈβeləˈɣwarðə]. Nom provenent de la seva situació o del llinatge.
- Boils, can [ˈkamˈbuˈils] (edat mitjana). Nom originat en el llinatge documentat des del s.XIV a la població.
- Bonmatí, can [ˈkambomməˈti]. Nom compost i geminat originat, possiblement en el llinatge.
- Bosc, can [ˈkamˈbosk] (edat mitjana). Nom originat a en el llinatge documentat des del s.XII a la zona.
- Bosc, molí d'en [muˈliðəmˈbosk] (edat mitjana). Nom originat en el mas homònim situat a la vora.
- Botiró, can [ˈkambutiˈro]. Nom d'origen incert tot i que podria tractar-se d'un malnom derivat de bóta.
- Brugada, mas [ˈkambruˈɣaðə]. Casa que dóna nom a tot un veïnat, el nom de la qual prové del llinatge.
- Buixó, can [ˈkambuˈʃo]. Mas que dóna nom a un veïnat el nom del qual prové del llinatge. Antigament s'havia anomenat *Manso Rouravell*
- Calau, can [ˈkaŋkəˈlaw]. Nom d'origen incert.
- Calçada, mas [ˈmaskəlˈsaðə]. Documentat del segle XIV, creiem que el nom prové del llinatge.
- Calderó, mas [ˈmaskəldəˈro]. (edat mitjana). Nom provenent del llinatge documentat a 1277, *Arnau Calderó*.
- Calderó Nou, can [ˈkaŋkəldəˈroˈnow] (edat mitjana). Nom compost per contrast amb el següent i originat en el llinatge.
- Calderó Vell, can [ˈkaŋkəldəˈroˈβej] (edat mitjana). Nom compost per contrast amb l'anterior i originat en el llinatge.
- Carreter de les Bòries, can [ˈkaŋkərəˈteðəlɐzˈβoriəs]. Nom compost, el primer element prové de l'ofici d'un antic resident i desconeixem el sentit de *Bòries*.
- Casals, can [ˈkaŋkəˈzals] Nom originat en el llinatge dels actuals propietaris.

- Casa Nova, la [lə'kazə'noβə] Antic mas Capell, el nom té referència temporal.
- Casa Vella, la [lə'kazə'βeja] Nom compost de referència temporal.
- Capell, mas [ˈmaskə'pəl] (edat mitjana). Antic nom de la Casa Nova encara recordat i originat en el llinatge documentat a 1258 en *Pere Capell*.
- Ciurana, mas [ˈmasiw'ranə] (edat mitjana). Provenent del llinatge, és un altra nom de mas Aimeric. El 1205 documentem un *Guerau de Benaula*, àlies “*Ciurana*”.
- Conis, can [ˈkaŋ'konis]. Nom d'origen desconegut.
- Cornellà, can [ˈkaŋkurnə'la]. Nom originat en el llinatge encara existent a la vila.
- Cotorra, can [ˈkaŋku'torə]. Nom originat, possiblement en un malnom de persona.
- Cristià, can [ˈkaŋkristi'a]. Nom originat, possiblement en un malnom de persona.
- Dorca, can [ˈkan'dorkə] (edat mitjana). Originat en el llinatge ja que l'any 1284 trobem un habitant al mas que es deia *Guillem Dorca*.
- Galí, mas [ˈmaɣə'li] Originat en el llinatge.
- Gener, can [ˈkaŋzə'ne]. Nom d'origen incert, possiblement de caràcter antroponímic. També anomenat mas Onyar.
- Gironès, mas [ˈmaʒiru'nes]. Nom originat possiblement en el llinatge.
- Gleies, can [ˈkaŋ'glejɪəs]. Nom provenent possiblement del llinatge *Esgleies* amb afèresi.
- Granyana, la [la'grə'ɲanə]. Nom d'origen incert.
- Hostal Nou, l' [ˈluʃ'tal'now]. Nom compost de caràcter d'ús i referència temporal. Es recorda una batalla armada a les acaballes de la Guerra Civil quan els republicans ocupaven l'hostal. Aquesta batalla és coneguda com “*la batalla de l'Hostal Nou*”.
- Iscle ca n' [ˈka'nisklə]. Nom d'origen antroponímic
- Janot, mas [ˈmajə'not]. Nom provenent de l'hipocorístic de Joan amb derivació. També se'l coneix amb la forma composta mas Janot Rajoler.
- Janot Rajoler, mas [ˈmaʒə'notrəʒu'le]. Forma composta de referir-se al mas Janot amb el segon element fruit del nom d'ofici.
- Lleopart, granja [ˈgrəŋzəlu'par] Nom provenent del llinatge que es pronuncia sincopat.
- Mallorquí, can [ˈkammə'ɫur'ki] Altre nom de ca l'Arbres originat en el llinatge.
- Masgrau, can [ˈkammə'graw] (edat mitjana). Nom provenent del llinatge compost amb síncope a la segona part ja que a 1262 hi vivia *Arnau Guerau*.
- Mesquita, can [ˈkamməs'kitə] El topònim original de la casa és can Vidal, però el topònim de Mesquita prové de l'antic amo de la casa que anava a pasturar vaques prop de can Masgrau i els treballadors de can Masgrau li van sentir dir: “Arri Mesquita”, a una vaca que no volia caminar. Per tant, aquest topònim s'originà en un malnom individual.
- Met Janet, can [ˈkam'medʒə'net] El nom prové del diminutiu amb afèresi de Jaume (Met) i del diminutiu sincopat de Joan (Janet). La casa es diu així perquè durant uns anys els fills de diferents generacions s'anomenaven amb els hipocorístics Met o Janet. Per tant, un nom compost fruit d'un malnom familiar.
- Can Met Sebi [ˈkam'məd'sɛβi] Molt probablement ve d'un antic propietari que es deia Jaume (Met) Sebi (Eusebi). Aquest compost es forma amb dos hipocorístics derivats diminutius de Jaume amb afèresi i d'Eusebi.
- Morat, cal [ˈkalmu'rat] (edat mitjana). El nom ja el trobem documentat l'any 1300. Prové del propietari de la casa que es deia Pere Morat. Desconeixem, però, si Morat és un llinatge o un malnom referit al color, possiblement de la cara.
- Morell, mas [ˈmazmu'rel] (edat mitjana). El nom prové del llinatge Morell ja que l'any 1320 hi havia un habitant que es deia Guillem Morell.
- Onyar, mas [ˈmazu'ɲa]. Altre nom de can Gener. El topònim Onyar prové del cognom del propietari del mas, *Arnau d'Onyar*, l'any 1183.
- Pallot, can [ˈkampə'lot]. Nom originat en el llinatge d'un propietari.

- Peó, can [ˈkəmpəˈo]. Antic nom de can Simon del Bosc. El nom prové de l'ofici de l'home que vivia en aquesta casa.
- Pastells, mas [ˈmaspəsˈtɛɫs] (edat mitjana). Nom originat en el llinatge.
- Peixant, can [ˈkəmpəˈʃan]. La gent, segons els propietaris de la casa, anaven dient, “anar passant, anar baixant”(feia baixada) quan passaven per la casa. El topònim ha sorgit de la barreja “d'anar passant” i “anar baixant”.
- Pericot, can [ˈkəmpəriˈkɔt]. Nom originat en el llinatge dels propietaris.
- Perris, can [ˈkamˈperis]. Nom d'origen incert potser relacionat amb el cognom Perris.
- Piu de la Granyana, can [ˈkamˈpiwðəɫəgrəˈɲanə]. Forma composta de *can Granyana* arran d'un trasllat de topònim ja que un habitant de can Piu van anar a viure a la Granyana formant el topònim compost.
- Pla, mas [ˈmasˈpla] (edat mitjana). Nom originat en el llinatge.
- Pla, Molí d'en [muˈliðəmˈpla]. Nom originat en el llinatge.
- Pou, can [ˈkamˈpɔw]. Segons la gent del mas, pot provenir d'algun pou que es localitza molt a prop. També podria provenir del llinatge.
- Prats, mas [masˈprats] (edat mitjana). El nom prové del llinatge Prats ja que l'any 1325 hi havia un propietari que es deia Dalmau Prat del Molí. Aquest mas també rep el nom de mas *Prat del Molí*.
- Prat del Molí, mas [ˈmasˈpraddəɫmuˈli]. Altre nom del mas Prats. Prové del cognom d'un propietari i la seva situació, possiblement, vers un molí fariner. La forma composta es devia servir per diferenciar aquest mas d'algun d'homònim ja que el llinatge Prat és molt habitual a la zona.
- Provençal, can [ˈkampruβənˈsal] (edat mitjana). El nom probablement prové d'un habitant (*Arnau Proensal*) que l'any 1335 vivia en un mas Provençal de Riudellots.
- Pujades, can [ˈkampuˈʒaðəs] (edat mitjana). Topònim d'origen incert. El nom pot provenir dels antics amos de la casa, que tenien una casa al nucli del poble i se'n van fer una altra als afores del poble, en un lloc on hi havia una pujada per arribar-hi. Aquesta *pujada* podria ser l'origen del topònim. Contrarestant aquesta teoria trobem al segle XIII un habitant de Riudellots que es deia *Roig de Pujada*, i Aixà podria ser un llinatge.
- Quelot, can [ˈkaŋkəˈlot]. Hipocòrístic derivat augmentatiu de Miquel amb afèresi.
- Rautis, can [ˈkanˈrawtis]. Nom d'origen incert.
- Ribot, can [ˈkanriˈbot]. Nom possiblement provinent del llinatge no estrany a la zona.
- Riurola, can [ˈkanriwˈrolə]. Nom provinent, possiblement, del llinatge.
- Ros, can [ˈkanˈros] (edat mitjana). El nom procedeix del cognom del llinatge. El propietari, el 1308, es deia *Bernat Ros* i era batlle de l'altar de Sant Domènec de la seu. Avui en dia també se'n diu can Batlle.
- Rouravell, mas [ˈmansˈrowrəˈβɛɫ]. Nom antic de can Buixó. El nom prové del llinatge Rourebell ja a 1312 hi vivia *Guillem de Rourebell*. En aquest topònim tenim un cas de composició amb aglutinació ja que antigament devia provenir del substantiu “roure”, nom de l'arbre, i l'adjectiu “vell” com a qualificatiu.
- Rovira, mas [ˈmaruˈβirə] (edat mitjana). El topònim prové del cognom Rovira i aquest de l'arbre roure com a antic fitotopònim derivat col·lectiu. Sabem que prové del cognom Rovira ja que l'any 1341 hi habitava *Arnau Rovira*.
- Rovirola, can [ˈkanruβiˈrolə]. Antic nom del mas Vilallonga provinent del llinatge.
- Rufi, can [ˈkanruˈfi] (edat mitjana). Nom originat en el llinatge. El 1340 hi vivia *Bernat Rufi*.
- Sala, mas [ˈmaˈsalə]. Nom originat en el llinatge.
- Salamanya, mas [ˈmasələˈmaɲə] (edat mitjana). Segurament prové del cognom Salamanya. Etimològicament és la grafia aglutinada de *sala manya*, ‘sala gran’. Aquest mas ja existia al segle XIII.

- Seguer, mas [ˈmasəˈɣe] (edat mitjana). El topònim prové del llinatge a 1256. El propietari es deia *Ferrer Seguer*.
- Seguer del Forn, can [ˈkansəˈɣeðəlˈforn]. Nom compost provinent del cognom d'un home que tenia un forn rajoler. Antigament s'havia anomenat can Tricu.
- Simon, can [ˈkansiˈmon]. Nom originat en el llinatge.
- Simon del Bosc, can [ˈkan siˈmondəlˈbosk]. Altre nom de can Peó. El nom prové del cognom Simón; del Bosc se suposa que procedeix del bosc que té just al costat amb la finalitat de diferenciar-lo del seu homònim.
- Solies, can [ˈkansuˈliəs]. Nom d'origen incert potser provinent d'un llinatge.
- Tarrés, can [ˈkantəˈres]. Nom originat en el llinatge.
- Taverner, can [ˈkantəβərˈne]. Nom provinent del llinatge.
- Tonet Riurola, can [ˈkantuˈnedriwˈrolə]. En aquest topònim compost tenim un hipocorístic derivat diminutiu d'Antoni amb afèresi i si Riurola prové de Rovirola tenim un cas de diftongació, sembla a més que depenia de can Riurola.
- Torreponça, la [ləˈtorəˈponsə]. Nom actual de l'antic mas Ponç. El topònim prové del cognom Ponç ja que l'any 1246 hi havia un habitant al mas que es deia Pere Ponç. Primer es va dir mas Ponç però fa cosa de cent anys un senyor de Cassà de la Selva va comprar el mas i hi va fer una torre des de la qual pogués veure Cassà. Un cop feta la torre la casa es va passar a dir la Torreponça. Aquest topònim ens presenta un cas de composició i aglutinació.
- Tricu, can [ˈkanˈtriku]. Altre nom de can Seguer del Forn. L'origen del topònim el trobem en un malnom fruit d'un fet quotidià. Quan el senyor de la casa tornava de comprar, la gent li preguntava: “*com anem?*” i ell responia: “*tricu, tricú, cap a casa*”.
- Turbany, can [ˈkanturˈban]. Topònim originat, possiblement, en el llinatge.
- Vidal, mas [ˈmazβiˈðal]. Nom de mas provinent del llinatge.
- Vidal, can [ˈkambiˈðal]. Homònim de l'anterior és un altre nom de can Mesquita.
- Vilallonga, mas [ˈmazbiləˈɔŋgə]. Altre nom del mas Rovirola, prové del llinatge.

Masos no recordats

N'hi ha 62 dels recollits en la documentació dels segles XIII i XIV que a dia d'avui si més no amb el mateix nom, ja no existeixen.

- Agret, mas. Nom provinent d'un llinatge documentat al s.XIII a la zona, *Pere Agret*.
- Albert, mas. Nom originat en el prenom o bé en el llinatge Aldalbert sincopat ja que a 1265 sembla que hi residia un *Pere Adalbert* i a 1307 una *Burnissenda Albert*.
- Amalric, mas. Originat en el llinatge, a 1248 hi residia un *Ramon Amalric*.
- Arbert, mas. Nom originat en un llinatge, a 1452 *Esteve Arbert*. També se'l conegué amb els noms de mas Esteve i mas Llenyera.
- Arnau de Benaula, mas. Nom provinent del llinatge compost del seu habitant a 1258 *Guillem Arnau de Benaula*.
- Bagastrà, mas. Nom originat en el llinatge relacionat amb la riera homònima veïna.
- Baula, mas. Nom provinent del llinatge, a 1315 documentem *Jaume de Baula*.
- Benaula, mas. Originat en el llinatge, a 1300 documentem *Berenguer de Benaula*.
- Borrell, mas. Nom provinent del llinatge, a 1246 documentem un *Guillem Borrell*. Aquest mas va ser repartit entre els masos Ponç, Gombau i Arbert l'any 1270
- Boscà, mas. Originat en el llinatge, a 1262 hi residia *Pere Boscà*.
- Bover, mas. Originat en el llinatge del seu constructor a 1253 *Pere Bover*.
- Calvet, mas. El seu nom prové del llinatge Calvet ja que l'any 1256 hi havia un habitant al mas que es deia *Arnau Calvet*. També se l'havia anomenat mas Jover.
- Carpi, mas. Nom originat en el llinatge ja que a 1265 vivia un hi havia un *Arnau Carpi*.

- Carnut, mas. Nom provinent del llinatge, el 1247 hi vivia un *Bartomeu Carnut*.
- Cornet, borda. El nom prové del llinatge, ja el 1246 *Berenguer Cornet* va fer la casa.
- Esteve, mas. Nom que ve del prenom d'un propietari, el 1252, *Esteve Arbert o Llenyera*. També se l'anomenà mas Arbert i mas Llenyera.
- Estrada, mas. Nom originat en el llinatge, el 1262 hi residia *Pere d'Estrada*
- Estrader, mas. Nom originat en el llinatge, el 1320 hi vivia *Pere Estrader*.
- Feliu, mas. Nom provinent del llinatge del propietari, el 1320 *Pere Feliu*.
- Ferrer, mas. Nom originat en el cognom o el nom d'ofici; documentem el 1200 un habitant que es deia *Pere Ferrer*
- Ferrera, borda. L'origen del topònim el desconeixem, podria ser una feminització de Ferrer relacionat amb l'ofici o bé amb el llinatge.
- Flor, mas. El topònim prové del llinatge Flor ja que l'any 1315 hi havia un habitant del mas que es deia *Francesc Flor*. Actualment existeix un lloc d'anomenada dit *camp Flor* que potser ens en permet de conèixer la localització.
- Figuera, mas. Originat en el llinatge llinatge ja que el 1333 hi vivia un *Pere Figueres*.
- Fuster, mas. L'origen del topònim el trobem en el cognom d'un habitant, *Ferrer Fuster*, l'any 1287, tot i que, com al mas Ferrer, també podria tractar-se d'un antic ofici.
- Garriga, mas. El nom prové del cognom d'un propietari de 1262, *Guerau de Garriga*.
- Gener, mas. Nom originat en el llinatge, el 1320 hi documentem un *Pere Gener*.
- Gilabert, mas. El topònim prové del llinatge ja que el 1328 hi vivia un *Ramon Guilavert*.
- Gilabert de Munt, mas. Nom compost originat en el llinatge i el contrast en l'espai amb un mas homònim.
- Gombau, mas. El topònim prové del cognom d'un propietari de 1183, *Bernat Gombáu*.
- Guerau de Benaula, mas. Nom originat en l'antropònim compost. Sembla que avui es tracta de can Ciurana o ca n'Aimeric.
- Jover, mas. L'origen del seu nom prové del cognom d'un antic propietari que es deia Ferrer Jover, l'any 1256. Aquest mas també rebia el nom de mas Calvet.
- Llenyera, mas. El topònim prové del nom d'un antic propietari l'any 1252, Esteve Llenyera. Aquest mas té dos noms més: mas Esteve i mas Arbert.
- Llorenç, mas. Nom provinent d'un antic propietari que es deia *Pere Llorenç*, l'any 1315.
- Mallol, mas. El nom prové del llinatge Mallol ja que l'any 1315 hi vivia *Guillem Mallol*.
- Martí, mas. El nom prové del llinatge ja que el 1314 hi havia un habitant dit *Pere Martí*.
- Mateu, mas. El nom prové del llinatge, la propietària l'any 1252, era *Maria Mateua*, amb el llinatge segurament feminitzat car l'any 1262 el propietari es diu Pere Mateu.
- Mir, mas. Nom originat en el llinatge Mir ja que el 1315 hi vivia *Ramon Mir de Joval*.
- Moles, mas. Nom que prové del llinatge Moles ja que el 1315 hi vivia *Bonanat de Moles*.
- Moner, mas. Cognom d'un antic propietari ja que l'any 1303 Arnau Moner hi vivia.
- Moragues, mas. Prové del cognom Moragues ja que el 1265 hi vivia un habitant que es deia *Pere Moragues*.
- Muntaner, mas. El seu nom prové del llinatge ja que el 1201 hi havia un propietari de la casa que es deia *Pere Muntaner*.
- Nebot, mas. El nom prové del llinatge ja que el 1299 hi vivia *Pere de Trilles Garbelleres* de Barcelona, més tard dit *Pere Nebot*. Malgrat això, el terme també podria haver estat un malnom relacionat amb el parentesc.
- Olivera, mas. El nom prové del llinatge ja que l'any 1256 hi havia un propietari del mas que es deia *Ferrer d'Olivera*.
- Ponç, mas. El nom prové del cognom Ponç ja que el 1246 el propietari es deia *Pere Ponç*. Segles més tard també se l'ha anomenat Torreponça.
- Pont, mas. El nom ve del cognom de Berenguer Pont i Maria, habitant del mas a 1246.

- Puig, mas. L'origen del nom es troba en el llinatge ja que l'any 1315 hi vivia *Guillem Puig*, que era batlle per la part del delme del cavaller Bernat de Bescanó
- Quart, mas. Nom originat en el llinatge –potser provinent del nom de poble– Quart ja que a 1201 hi vivia *Arnau de Quart*.
- Regàs, mas. Malgrat l'existència d'un veïnat amb aquest nom, el mas no es recorda. L'origen del nom és en el llinatge ja que el 1314 hi vivia *Pere Regàs*.
- Rissec, mas. El topònim prové d'un habitant que li deien “en Rissec”. Probablement Rissec provingui de riu sec. Si és així tenim un topònim compost amb síncope.
- Riutort, mas. El nom prové del d'un propietari del mas l'any 1246, *Domènec de Riutort*.
- Roca, mas. Nom originat en el cognom Roca, l'any 1248 hi vivia *Guillem de Roca*.
- Rossega de Benaula, mas. El nom prové del d'un antic propietari, Mercader Rossega e Benaula, l'any 1258, es tracta d'un nom o malnom compost.
- Rovirola, mas. El topònim prové del llinatge Rovirola ja que a 1323 hi vivia un *Guillem de Rovirola*. Ens trobem amb un cas d'homonímia amb un d'actual que no ens ha d'estranyar atès que “Rovirola” és un llinatge força freqüent a la zona.
- Saurina, borda. El topònim prové del cognom Taurina, a 1300, hi vivia *Pere Taurina*
- Senyeric, mas. El topònim prové del terme Senyeric ja que l'any 1314 hi vivia *Ramon Senyeric*, un llinatge que originàriament devia ser un diminutiu de Senyer.
- Serra de Benaula, mas. El topònim prové del llinatge compost d'un antic propietari, *Pere Serra de Benaula*, l'any 1265.
- Tió, mas. El topònim prové del cognom d'un antic propietari, *Berenguer Tió* a 1261.
- Torner, mas. Nom que prové del llinatge ja que a 1315 hi vivia un *Martí Torner*.
- Tres, can. Suposem que el nom prové del malnom individual d'algun antic propietari de la casa, l'origen del qual el desconeixem
- Valls, mas. El topònim prové del cognom ja que a 1248 hi vivia un *Ramon de Valls*.
- Viader, mas. Nom originat en el llinatge ja que l'any 1323 hi vivia un *Pere Viader*.
- Vinyoles, mas. El nom s'origina en el llinatge ja que a 1312 hi vivia *Bernat de Vinyoles*.

Conclusions

Després de realitzar el treball hem recollit 149 noms de mas dels quals vuitanta-set són vius a l'actualitat i seixanta-dos no es recorden; tanmateix, d'entre els masos encara vius o recordats n'hi un nombre força significatiu, un total de vint-i-dos que ja existien amb el mateix nom a l'edat mitjana. Hem pogut esbrinar l'origen d'un percentatge alt d'aquests masos, és a dir, que hem pogut constatar d'on provenien, quina era la seva etimologia. Una altra constatació fa referència al fet que hem localitzat diversos masos que han canviat de nom arran de canvis de propietari o d'habitants; en alguns d'aquests casos, es recorden els dos noms. Així mateix, gràcies a la pronúncia o a l'escriptura, hem pogut constatar que en els noms propis d'origen geogràfic s'hi poden apreciar fenòmens lingüístics diversos com ara afèresis, ioditzacions, síncope...

Podem afirmar que hem constatat la certesa de les hipòtesis inicials, és a dir, que bona part dels noms de mas de Riudellots, pretèrits i presents, s'originen en un antropònim, freqüentment llinatges o cognoms, com passa amb el mas Morell, mas Gilabert, can Turbany, mas Pastells..., però també en malnoms de persona com ara can Tricu, can Barretó, can Peixant, cal Peó, can Cotorra o can Tres o d'hipocorístics provinents de nom de baptisme com ara mas Janot o can Quelot; aquests noms de persona es refereixen als propietaris –antics o actuals– o bé als seus habitants.

Una altra conclusió relacionada amb les hipòtesis inicials és que, efectivament, existeixen noms de masos actuals que tenen origen medieval com per exemple can Ros, datat de 1308, can Provençal, documentat com a *Proençal* el 1335; mas Onyar documentat del 1183; mas Ponç, documentat des del 1246, etc.

En el recull de topònims també documentem diversos fenòmens lingüístics com síncopes (mas Anès per Agnès, Janot de Joan...), derivacions (mas Arbocer, d'arboç), composicions (mas Arnau de Benaula, can Carreter de les Bòries, can Calderó Vell i can Calderó Nou –amb contrast temporal– o mas Gilabert de Munt –amb contrats a l'espai); ioditzacions (can Calderó Vei per Vell); afèresis (can Gleies, possiblement d'Esglésies, Met de Jaumet...); derivats augmentatius i diminutius (can Met Janet, mas Janot, etc.).

Un altre fet que hem pogut constatar és l'existència de masos amb més d'un nom actual o bé diacrònic, històric com ara ca n'Aimeric-can Ciurana-mas Guerau Benaula (antic); can Buixó-mas Rouravell (antic); mas Esteve-mas Arbert-mas Llenyera (tots antics).

Finalment, també hem pogut constatar que el nom comú introductor de cases de pagès pot variar: l'estàndard formal mas, l'aglutinació col·loquial can o cal i l'arcaic borda (casa petita depenent d'ena de major).

Bibliografia

- ALBAIGÉS, Josep M. 2005. *El gran llibre dels cognoms catalans*. Barcelona: Ed. 62.
- ALCOVER, Antoni M.; MOLL, Francesc de Borja. 1988. *Diccionari català-valencià-balear*, 10 volums. Palma de Mallorca: Ed. Moll.
- COROMINES, J. Amb la col·laboració de GULSOY, J. i CAHNER, M. i l'auxili tècnic de DUARTE, C. i SATUÉ, À. 1995-2001. *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana..* Barcelona: Curial Edicions Catalanes
- COROMINES, J.; FERRER, J.; GULSOY, J.; RASICO, Ph.; TERRADO, X. 1989-1997. *Onomasticon Cataloniae*, 8 volums. Barcelona: Curial Edicions Catalanes .
- MALLORQUÍ, Elvis. 2000. *Riudellots de la Selva*. Quaderns de la Revista de Girona, 89. Girona: Diputació de Girona i Caixa Girona.
- MALLORQUÍ, Elvis. 2007. “Una qüestió de toponímia: el domini senyorial del clergue Guillem Gaufred a Riudellots de la Selva l'any 1265” a *Quaderns de la Selva*, 19, p. 7-60. Santa Coloma de Farners
- MOLL, Francesc de Borja. 1987. *Els llinatges catalans*. Palma de Mallorca; Editorial Moll
- MOREU-REY, Enric. 1982. *Els nostres noms de lloc*. Palma de Mallorca: Editorial Moll.

Webgrafia

- www.ccselva.org Consell Comarcal de la Selva
- www.icc.cat Institut Cartogràfic de Catalunya
- www.gencat.net/toponimia Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya
- www.onomastica.org Societat d'Onomàstica de Catalunya
- www.raco.cat Racó Català
- www.riudellots.cat Ajuntament de Riudellots

Entrevistes orals

- Elvis Mallorquí
- Montserrat Roura
- Miquel Xifra
- Propietaris i habitants dels masos de Riudellots de la Selva

Documentació d'arxiu

- Actes Baptismals (Arxiu Parroquial de Riudellots)
- Catàleg de Masies (Arxiu Municipal de Riudellots)
- Padrons Municipals de Riudellots de la Selva (Arxiu Municipal de Riudellots)
- Documents inèdits cedits per Elvis Mallorquí sobre els capbreus medievals de Riudellots de la Selva

Climent Cornellà Carreras
climent92@gmail.com